



27.4. Seminaarin luento-osuus pidettiin Park Inn by Radisson -hotellissa Upsalan keskustassa.

Tavoitteena päiville oli:

- vaihtaa kokemuksia ja tietoa Pohjoismaiden välillä
- saada neuvojille uutta intoa ja inspiraatiota jokapäiväiseen työhön
- luoda asiantuntijaverkko yhteistyöhön jatkossa



Päivän aluksi kuultiin lyhyet yhteenvedot eri maiden luomutuotannon tasosta. Esitykset on koottu tekstimuotoon (englanniksi) oheiseen liitteeseen. Huomioitava on, että esitetyt rehun laatuun ja terveystietoihin liittyvät luvut eivät ole suoraan verrannollisia keskenään. Suomen rehuarvojärjestelmä poikkeaa muissa maissa käytetystä orgaanisen aineen sulavuuden sekä rehun energiapitoisuuden ilmaisun osalta. Lisäksi esim. vasikkakuolleisuusluvut lasketaan eri maissa varsin eri tavoin.

Liitteen lisäksi seuraavia huomioita:

Norjassa on tavoitteena saada 15% peltoalasta luonnonmukaiseen tuotantoon vuoteen 2020 mennessä. Nyt pellosta noin 5,3% on luonnonmukaisesti viljeltyä. Luomumaidontuotantoon on siirtynyt keskimääräistä isompia tiloja ja n. 29%:lla on käytössä automaattilypsy, kun tavanomaisella puolella se löytyy 16%:lta tiloista. Maidon perushinta on tällä hetkellä luokkaa 5 NOK/l + luomulisä 0,65 NOK/l eli yhteensä n. 61c/l. Yksi suuri ongelma on, että huomattava osa väkirehusta on tuontitavaraa ja erityisesti valkuaisrehusta lähes kaikki tuodaan. Kauppapoliittisista syistä luomutuotteita ei maasta viedä eikä vastaavia tuotteita myöskään maahan tuoda. Tuotanto on alueellisesti jonkin verran eriytynyttä siten, että viljaa tuotetaan enemmän etelässä ja maitoa keskiosissa maata.

Ruotsissa tavanomaisen maidon hinta on tällä hetkellä alhainen, mikä on lisännyt kiinnostusta luomumaidontuotantoon. Tavanomaisesta maidosta maksetaan n. 2,44 SEK/l + luomulisä 1,57 SEK eli yhteensä noin 44 c/l. Luomulisän osuus on siis jopa 40% maidon hinnasta! Yhtenä ongelmana Ruotsissa nähdään se, että tilat haluavat pitää mahdollisimman paljon eläimiä, jolloin ala ei riitä viljan kasvatukseen. Kun väkirehu ostetaan, tahtoo lanta kerääntyä tietyille alueille, joilla fosforin yliannostus alkaa olla ongelma. Lisäksi luomuaiheinen koulutus ei ole oikein ajan tasalla. Ruokinnassa käytetään varsin korkeita väkirehumääriä monella tilalla ja siksi erillisruokintaa. Toisella vierailukohteistamme tosin oli käytössä täysaperuokinta, missä kaikki lypsävät saivat samaa seosta, jonka väkirehu% on 40. Väkirehussa käytetään yleisesti valkuaislähteenä soijaa.

Tanskassa on muista poiketen yleisesti käytössä myös maissisäilörehu, jota löytyy 55%:lta tiloja. Kaupallisissa tiivisteissä on lähes aina yhtenä komponenttina soija. Lisäksi käytetään valkuaislähteenä kuumakäsiteltyä papua (noin puolet tiloista), missä oiv:n osuus on käsittelemätöntä suurempi. Myös viljaa on harkittu kuumakäsiteltävän. Rajoittavana tekijänä ruokinnassa voi olla myös puute rasvahapoista, mihin ratkaisua etsitään kauran kuorinnasta. Väkirehuna käytetään yleisesti ruista, jonka annokset voivat olla jopa 6 kg/lh/pv. Yhtenä isona ongelmana Tanskassa on korkeat vasikkakuolleisuusluvut.

Yhteenvetona: keskituotokset ovat kaikissa maissa varsin korkeita verrattuna esim. Keski-Eurooppaan. Väkirehujä käytetään paljon. Kaikissa maissa olisi paljon tehtävää säilörehun laadun kehittämisessä – erityisesti valkuaispitoisuudessa. Lisäksi tulee löytää ratkaisuja omavaraisempaan valkuaisrehutuotantoon ja päästä pikkuhiljaa eroon tuontisoijasta. Soijan käyttö on kyseenalaista sekä sen vuoksi että se on tuontitavaraa, että siksi että se soveltuisi suoraan myös ihmisravinnoksi. Suomen ehdoton vahvuus tällä hetkellä onkin se, että täällä ei soijaa juuri luomumaidontuotannossa käytetä.



Eva Spörndly (SLU): Ruotsissa on tehty ja edelleen käynnissä kokeita, joissa lypsylehmiä ruokitaan pelkällä viljalla + säilörehulla. Tämän hetkessä tutkimuksessa käydään läpi koko laktatiokausi ja arvioidaan ruokinnan vaikutusta mm. hedelmällisyyteen ja muuhun terveyteen. Aiemmin tehdyssä kokeessa, joka kesti n. 20 vkoa, saatiin pelkällä viljalla noin 4,4, kg EKM alhaisempi tuotos kuin valkuaisrehu+vilja -ruokinnalla. Taloudellinen lopputulos riippuu eri rehujen ja maidon hinnasta. Alustavan arvion mukaan holstein reagoi valkuaislisään enemmän kuin aysshire. Pelkällä viljalla saavutetaan tasaisempi tuotoskäyrä, jossa loppukauden EKM on korkeampi kuin vilja+valkuaisrehu -ruokinnalla.

Hans Lund (Ökologierådgivning): Tanskassa on käynnistetty Grazing Group -toiminta nimikkeellä ”Eliittilaidunnus”. Tavoitteena on tehostaa laidunten hyväksikäyttöä. Yhtenä tekijänä on käyttöön otettu syysrukiin käyttö kevätkylvöisenä laidunkasvina. Satotasot ovat olleet luokkaa 5500 kg ka/ha, raakavalkuaispitoisuudet jopa 30% kuiva-aineesta ja korkea sokeripitoisuus takaa maittavuuden. Valkoapilapitoisen laitumen lopetuksen jälkeen kylvetään n. 90-100 kg/Ha ruista + 20 kg/ha italian raiheinää. Tavoitteena on, että kasvusto kerää maasta ylimääräisen typen sekä samalla saadaan välivuosi apilan viljelyyn. Laidunnus aloitetaan n. 2 kk kylvöstä kun kasvusto on 12 – 15 cm. Tämän jälkeen aluetta laidunnetaan jatkuvasti, syöttökertojen väli ei saa olla pidempi kuin 5 vrk, muutoin kasvustoon tulee helposti hometta tai härmää. Puhdistusniitot tehdään tarvittaessa.

”Eliittilaidunnus”-pienryhmät on pyritty muodostamaan mahdollisimman yhtenäisiksi – esim. Lely-ryhmä, deLaval-ryhmä, isot karjat, pienet karjat. Lisäksi tilojen tulee sijaita suhteellisen lähellä toisiaan, jotta voidaan toteuttaa 5 – 7 tapaamista. Lopuksi syksyllä on isomman porukan tapaaminen, jossa palkitaan parhaiten kehittyneet tilat. Viljelijät maksavat itse osallistumisensa. Motivaationa tiloilla on saada laidunnuksen kautta hyvälaatuista rehua enemmän ja edullisemmin sekä myös kilpailu tilojen välillä tulosten saavuttamisessa.

Laidunnuksen suhteen automaattilypsyssä on Tanskassa todettu, että oleellista on miettiä laidunnusstrategia ennakkoon ja pysyä sitten valitsemassaan rytmissä. Lehmiä pitää motivoida laiduntamaan: nurmen huippulaatu, hyväkuntoiset kulkuväylät, vettä laitumella, ei muuta ruokaa pihatosta laidunnuksen aikaan kuin robotin rehu, robotille mahdollisimman maittava houkutusrehu. Jos laidunnuksen aikana navetalla on syötössä myös säilörehua tai apetta, et tiedä mitä kukin lehmä syö! Vasta kun laidunhetki halutaan päättää, jaetaan ruokintapöydälle säilörehua tai apetta. Sitten laidunportti kiinni.



Kjersti Berge (Norsk Landbruksrådgivning): Norjassa on päällimmäinen tarve ja tavoite saada uusia luomutuottajia. Tällä hetkellä luomuala hieman vähenee, vaikka luomutuotteiden kysyntä lisääntyy. Yhtenä menetelmänä uusien luomutuottajien saamiseksi on perustettu 30 ”inspiraatio-viljelijän” ryhmä, joka on esillä lehdissä, facebookissa ja erilaisissa tilaisuuksissa. <http://www.oikos.no/toppmeny/landbrukets-okoloft>

Luomutiloille on valtion tuella mahdollista järjestää ensimmäinen luomuun siirtymistä haarukoiva neuvontakäynti ilmaiseksi. Käynnistä annetaan tilalle kirjallinen palaute. Myös tarvittavat luomusuunnitelmat voidaan tehdä valtion tuella. Tämän jälkeen tilalle voidaan myydä 10 tunnin neuvontapaketti tuetulla hinnalla 250 NOK/h eli n. 27€/h. Myös ryhmäneuvontaa annetaan. Luomumaitotilojen osalta on tehty neuvonnan suhteen yhteistyötä keräilystä kiinnostuneen meijerin kanssa.

Neuvonnalla on merkitystä, kun se johtaa positiiviseen muutokseen viljelijän toiminnassa!

Norjassa on myös käytössä malli, millä kehitetään neuvojen neuvontataitoja. Tässä mallissa neuvontakäynnille menee kaksi neuvojaa, joista toinen pelkää arvioi neuvonnan käytännön toteutusta ja antaa jälkikäteen siitä palautteen suoraan varsinaisen neuvonnan tehneelle henkilölle. Sitten vuoroja vaihdetaan seuraavalle päivälle. Toiminta ja sen tavoitteet suunnitellaan etukäteen ja neuvojille annetaan ennakkoon koulutusta rakentavan palautteen antamisesta. Palaute on lahja toiselle. Tavoitteena on, että neuvojan kyky lukea asiakkaan tarpeita ja havaita omat puutteensa asioiden ilmaisussa paranee palautteen avulla. Nyt on kiinnostusta myös eri maiden väliseen neuvojavaihtoon tässä asiassa. Kiinnostuneet voivat olla yhteydessä päivien yhteyshenkilöihin (Niels, Finn, Kjersti, Pirkko). Suunnitteilla on myös palautteen annosta pidettävä yhteinen Skype-koulutus (englanniksi).

28.4. Seminaari opintomatkaosuus suuntautui Upsalan lähialueiden luomumaitotiloille sekä Lövstan tutkimusasemalle. Vierailuilla havaittuja hyviä käytäntöjä:



1. tila: Luomumaitotila Stabby Gård on järjestänyt vasikoiden maitojuoton imettäjälehmien avulla aina siitä lähtien kun tuotanto siirtyi luomuun vuonna 2006. Vasikka saa ensin ternimaidon omalta emältään, minkä jälkeen se siirretään ryhmäkarsinaan 3 -4 samanikäisen vasikan kanssa. Seuraavaksi vasikka totutetaan imettäjällemään siten, että kunkin vasikkaryhmän imettäjälehmä otetaan lypsy aikaan erilleen ja ohjataan vasikoiden kanssa samaan karsinaan.

Kun juominen alkaa sujua ja vasikat ovat leimautuneet imettäjäänsä, siirtyy lehmä vasikkakatraansa kanssa vanhoista laakasiiloista tehtyyn katokseen. Siellä vasikat ja imettäjät viettävät koko juottokauden. Kun vasikat ovat noin kolmen kuukauden iässä, siirretään katras laakasiilon toiselle puolelle, etteivät isot vasikat ala varastaa pienten vasikoiden imettäjiltä maitoa.

Nykyisin tila antaa vasikoiden imeä maitoa aina 4 – 5 kuukauden ikään saakka, jotta varmistutaan riittävästä valkuaisen saannista kasvun ensimmäisin kuukausina. Vierotus tehdään vasta kun vasikat ovat riittävän isoja syömään tarpeeksi karkea- ja väkirehua saadakseen siitä tarvitsemansa ravintoaineet. Imetysosastolla on vapaasti tarjolla samaa apetta, jota annetaan lypsyssä oleville.

Imettäjiksi valikoidaan kilttejä lehmiä, joilla on ongelmia utareterveyden tai jalkojen kanssa. Lehmän tilanteesta riippuen se joko siennetään ja palautetaan muuhun laumaan tai karsitaan imetysuran päätyttyä. Osalla lehmistä utareterveys korjaantuu yhden imetyskauden aikana. Vasikoiden kasvut ovat olleet hyviä, eikä vasikoita ole imetyskaudella juurikaan kuollut. Ripulit eivät ole olleet ongelmana, kun maito on aina oikean lämpöistä ja tuoretta.



Tilalla on lisäksi ympäristösertifikaatti, mihin liittyen siellä pyritään jatkuvasti vähentämään energian ja fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tilalla tätä toimintaa on harjoitettu nyt viiden vuoden ajan ja energian

käyttö on vähentynyt 20% per tuotettu maitolitra. Tilalla mm. kartoitetaan joka viides vuosi tarkkaan energiakulutuspiisteet ja pohditaan, miten kulutusta voitaisiin edelleen vielä kehittää. Ostorehujen on oltava ilmastosertifioituja.

Tila on mukana 7:n luomumaitotilan yhteismarkkinointiringissä, joka tuottaa alihankintana juustoja, jogurttia ja maitovalmisteita myyntiin. Tuotteita valmistetaan ennakkotilausten mukaan ja ylimääräinen luomumaito myydään alihankkijoille.

Tilalla pyritään huippulaatuiseen säilörehuun, minkä vuoksi rehuntekoon ei käytetä kuin 48 h/sato. Tällöin siilon tulee olla valmis. Korjattava ala on vuosittain n. 200 – 250 ha, joten apuun tarvitaan urakoitsijoita.

2. Lövsta: tutkimusasemalla on käynnissä koe, missä etsitään mahdollisimman tallauksen kestävästä seosta laidunnurmiin. Koe on vielä kesken, mutta parhaita peittäviä kasveja on valkoapila (Undron) ja parhaita kestäviä golfkentillä käytettävät raiheinälajikkeet.

Toisessa kokeessa vertaillaan eri automaattisten lypsyjärjestelmien liikenteenohjauksia sekä appeella että erillisruokinnalla. Koe on tehty "feed first"-järjestelmästä ja juuri loppunut myös vapaan liikenteen järjestelmästä. Vielä tekemättä "milk first". Tulokset ovat keskeneräiset.

3. tila: Ola Gård ruokkii loppuilleen 400 lypsylehmäänsä yhdellä appeella. Ape sisältää lehmää kohden: viljaa 5,5 kg + soijaa 1,8 kg + papua 3,3 kg + kokoviljasäilörehua 4 kg ka + apilasäilörehua 8 kg ka. Tällä rehulla keskituotos on 9300 kg/lh/v.

Tilalla on paljon vierasta työvoimaa, joten kirjalliset ohjeet on laadittu oleellisimmista työvaiheista. Erityisen tarkkaan on ohjeistettu pikkuvasikoiden ruokintaan ja hoitoon liittyvät kohdat.

Tilalla käytetään myös aktiivista risteytyspolitiikkaa eläinten siemennyksissä. Puhtaat holsteinit on koettu

liian laiskoiksi kulkemaan tehokkaasti laitumille ja takaisin. Käytössä on pikkuhiljaa kolmen rodun risteytykset: holstein, ruotsalainen punainen (ay) ja ranskalainen maitorotu.

KARENSTIDER
Ej lämningsstängande till KRAV-regler utan utgått räkning i FASS- och angivna karensstider för mjölk och kött! Detta efter våra beträffningsregler!

Preparatgrupp	Karensstider mjölk och kött	
	Mjölle	Kött
ANTIBIOTIKA		
Penovet vet / Eihacilin vet	6 dagar	14 dagar
Baytril vet	3 dagar	10 dagar
Hippotrid vet	3 dagar	10 dagar
Caropen vet (intramuskulär)	6 dagar	3 dagar
SMÄRTSTILLANDE PREPARAT (NSAID)		
Metacam vlt (långtidsverkande)	5 dagar	15 dagar
Rimadyl Bovis vet (långtidsverkande)	0 dagar	21 dagar
Romefen vet (korttidsverkande)	0 dagar	4 dagar
Comforjan vet (korttidsverkande)	0 dagar	4 dagar
SEDERANDE PREPARAT		
Narcoosyl vet	0 dagar	1 dag
Rompun vet	0 dagar	1 dag
LOKALBEDÖVNING		
Lidokai med adrenalin	7 dagar	28 dagar

Dinalgen 0. dag. 2. dag.

